

С.О. Філіппов

*Станіслав Олександрович Філіппов,
кандидат психологічних наук, доцент,
підполковник юстиції, докторант
Національної академії Державної
прикордонної служби України
імені Богдана Хмельницького
ORCID: 0000 0001 6700 4194*

КРИМІНОЛОГІЧНА ПОЛІТИКА У СФЕРІ ТРАНСКОРДОННИХ ВІДНОСИН

Постановка проблеми. Транскордонні процеси супроводжують природний прогрес суспільних відносин. Встановлення та поглиблення транскордонних зв'язків є, власне, одним із важливих маркерів ступеня розвиненості суспільних відносин. Неминучою стороною еволюції транскордонних відносин є їх криміналізація. Кримінологічна політика у сфері транскордонних відносин має об'єднувати зусилля соціальних систем, спрямовані на протидію тим явищам, які формують криміногенний потенціал у суспільстві

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Важливі питання досліджуваної проблеми розглядалися в багатьох працях вітчизняних учених, зокрема, А.М. Бабенка, В.С. Батиргарєєвої, В.І. Борисова, В.В. Василевича, В.В. Голіни, Б.М. Головкіна, О.М. Джужі, В.М. Дрьоміна, А.П. Закалюка, О.Г. Колба, О.М. Костенка, О.М. Литвинова, Ю.В. Орлова, Н.А. Орловської, В.М. Поповича, Є.Л. Стрельцова, В.Я. Тація, В.О. Тулякова, П.Л. Фріса, В.В. Шаблістого, В.І. Шакуна, О.Ю. Шостко та ін. Вагому роль відіграють кримінологічні та соціологічні дослідження, що проводяться міжнародними інституціями, такими як ОБСЄ, Управління ООН з наркотиків та злочинності,

Європол тощо. Водночас, не применшуючи значення цих та багатьох інших досліджень, зазначимо, що дискусійним у кримінально-правовій та кримінологічній науці залишається навіть поняття *кримінологічної політики*. Тим більше відсутнє розуміння структурної конфігурації кримінологічної політики у сфері транскордонних відносин.

Формулювання мети статті. Виходячи з цих міркувань, **мета** даної статті полягає в тому, щоб запропонувати результат теоретичного моделювання оптимальної кримінологічної політики у сфері транскордонних відносин.

Виклад основного матеріалу. Основою дефінітивного апарату сфери, що досліджується, є множинність загальних понять інституційної теорії, теорії систем, теорії глобалізації та теорії запобігання злочинності. Зокрема, спільні й відмінні риси кримінальної, кримінально-правової та кримінологічної політики держави, особливості процедури її формування визначено у роботі О.М. Джужі, В.В. Василевича¹. Як підсистему цілісної соціальної регулятивної системи, якою є державна політика у сфері боротьби зі злочинністю, розглядає кримінологічну (профілактичну) політику П. Л. Фріс (інші її підсистеми – кримінально-правова, кримінальна процесуальна, кримінально-виконавча)². Кримінологічна політика за трактуванням В.В. Голіни – це складова частина державної соціальної політики, яка на основі Конституції України й інтегрованих кримінологічною наукою знань і світового досвіду визначає методологічні засади та стратегії, котрими керується держава та її інституції при здійсненні нерепресивної протидії злочинності³. Кримінологічна політика В.В. Голіною розглядається в контексті теорії запобігання злочинності, яка передбачає дію триєдиної ієрархічної запобіжної системи на загальносоціальному, спеціально-кримінологічному й індивідуальному рівнях. Водночас, вчений вважає за доцільне модернізувати кримінологічну політику за рахунок ресурсу окремих стратегій, наприклад, залучення громадськості, зменшення можливостей вчинення злочинів, віктимологічної стратегії.

...

Висновки. Встановлення та поглиблення транскордонних зв'язків є, з одного боку, показником ступеня розвиненості суспільних відносин, з іншого – має побічний ефект у вигляді криміналізації транскордонних відносин.

Нами представлено динамічну модель кримінологічної політики у сфері транскордонних відносин, яка спрямована на подолання цього побічного ефекту. Модель має вигляд єдиного комплексу, елементами якого є протидія криміналізації транскордонних відносин, цільові Стратегії зниження криміногенного потенціалу у прикордонні, скорочення реальної злочинності та забезпечення захищеності від транскордонних кримінальних загроз. У свою чергу, окремими компонентами протидії криміналізації транскордонних відносин є зниження криміногенності цих відносин та деструкція детермінаційного комплексу транскордонної злочинності, які діють через відповідний інституційний механізм.

Резюме

Філіппов С.О. *Кримінологічна політика у сфері транскордонних відносин.* У статті представлено результат теоретичного моделювання оптимальної кримінологічної політики у сфері транскордонних відносин. Зокрема, визначено такі її елементи, як: скорочення реальної транскордонної злочинності, декриміналізація транскордонних відносин, забезпечення захищеності від транскордонних загроз. Декриміналізація транскордонних відносин представлена у вигляді триєдиного комплексу, елементами якого є зниження криміногенності транскордонних процесів, деструкція детермінаційного комплексу транскордонної злочинності, білатеральний інституційний механізм протидії криміногенності транскордонних відносин.

Ключові слова: транскордонна злочинність, зниження криміногенності транскордонних відносин, деструкція детермінант злочинності, інституційний механізм, кримінологічна політика.

Резюме

Филиппов С.А. Криминологическая политика в сфере трансграничных отношений. В статье представлен результат теоретического моделирования оптимальной криминологической политики в сфере трансграничных отношений. В частности, выделены такие её элементы как: сокращение реальной трансграничной преступности, декриминализация трансграничных отношений, обеспечение защищённости от трансграничных угроз. Декриминализация трансграничных отношений представлена в виде триединого комплекса, элементами которого являются снижение криминогенности трансграничных процессов, деструкция детерминационного комплекса трансграничной преступности, билатеральный институциональный механизм противодействия криминогенности трансграничных отношений.

Ключевые слова: трансграничная преступность, снижение криминогенности трансграничных отношений, деструкция детерминант преступности, институциональный механизм, криминологическая политика.

Stanislav Filippov,

Ph.D., Associate Professor, Lieutenant Colonel of Justice,

The National Academy of the State Border Guard Service of Ukraine

named after Bohdan Khmelnytskyi

Criminological policy in the sphere of cross-border relations

The article presents the result of theoretical modeling of optimal criminological policy in the sphere of cross-border relations. Such elements as reduction of actual trans-border crime, decriminalization of cross-border relations, ensuring protection from trans-border threats have been particularly emphasized.

Trans-border processes are closely connected with the natural progress of social relations. Establishing and deepening of cross-border links is, in fact, one of the markers indicating the degree of social relations development. The inevitable

side-effect of cross-border relations evolution is their criminalization. It has been shown that the basis of the definitive apparatus of the studied subject area is an intersected set of general concepts of the institutional, system and globalization theories.

The essence of cross-border relations decriminalization as an element of criminological policy has been revealed. Criminological content of the global criminalization of cross-border relations as a destructive yet inevitable factor of their development has been characterized. The criminalization phenomenon has been considered from the perspective of infiltration of crime into social relations.

There are several underlying causes to it. The most common of them are those that are primarily related to the economic drivers of people. For example, the desire to earn money via the nearby located border, the desire to reduce costs while conducting economic activities. Economic reasons also include the desire to expand the area of criminal activity to the territory of the neighboring country. Additionally, there are reasons related to the desire of ensuring security against the risks associated with the activities of law enforcement agencies or the risk of possible loss of revenues. The former include the desire to escape the prosecution while the latter are connected with legalization of criminal business proceeds. Finally, the reasons associated with the desire to use differences in the legislation of neighboring countries are to be considered as well.

Since criminalization of cross-border relations is a global threat in the social, economic and political spheres, a multicomponent counteraction to this phenomenon should be focused precisely on these issues. Thus, the idea of social criminalization of society development state has been further elaborated.

Key words: cross-border crime, cross-border relations criminality reduction, destruction of the determinants of crime, institutional mechanism, criminological policy.

---

¹ Джужа О.М., Василевич В.В. Концептуальні засади співвідношення кримінальної, кримінально-правової та кримінологічної політики. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2014. № 4. С.30-45.

---

² Фріс П. Л. Політика у сфері боротьби зі злочинністю (загальні питання). *Політика у сфері боротьби зі злочинністю України: теоретичні та прикладні проблеми : монографія / за заг. ред. П. Л. Фріса, В. Б. Харченка. Івано-Франківськ-Харків : Юрид. ін-т Прикарпат. нац. ун-ту ім. Василя Стефаника. 2016. С.10–24.*

³ Голіна В.В. Кримінологічна політика України як ресурс у протидії злочинності (реалії і можливості). *Вісник Національної академії правових наук України. № 2 (73). 2013. С. 193-201. С 194.*

References:

1 Dzhuzha, O.M., Vasylevych, V.V. (2014). Kontseptualni zasady spivvidnoshennya kryminalnoyi, kryminalno-pravovoyi ta kryminolohichnoyi polityky. *Naukovyy visnyk Natsionalnoyi akademiyi vnutrishnikh sprav.* 4 [in Ukrainian].

2 Fris, P. L. (2016). Polityka u sferi borotby zi zlochynnisty (zahalni pytannya). *Polityka u sferi borotby zi zlochynnisty Ukrainy: teoretychni ta prykladni problemy : monohrafiya / za zah. red. P. L. Frisa, V. B. Kharchenka. Ivano-Frankivsk-Kharkiv : Yuryd. in-t Prykarpat. nats. un-tu im. Vasylya Stefanyka* [in Ukrainian].

3 Holina, V.V. (2013). Kryminolohichna polityka Ukrainy yak resurs u protydyi zlochynnosti (realiyi i mozhlyvosti). *Visnyk Natsionalnoyi akademiyi pravovykh nauk Ukrainy.* 2 (73) [in Ukrainian].